

RAQOBATBARDOSH KADRLARNI SHAKLLANTIRISHDA PEDAGOGIK TA'LIM KLASTERINING AFZALLIKLARI

Andijon davlat pedagogika instituti
Igamberdiyev Doniyorbek Saidxanovich

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15225496>

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogik ta'lim klasterlari raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning innovatsion mexanizmi sifatida tahlil etilgan. Klaster modelining mohiyati, asosiy tamoyillari, xorijiy tajribasi va uning O'zbekiston ta'lim tizimidagi istiqbollari yoritilgan. Pedagogik ta'lim klasterlarining afzalliklari, jumladan, nazariy va amaliy ta'lim uyg'unligi, ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasidagi hamkorlik, raqamli texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari tahlil qilingan. Maqolada shuningdek, pedagogik kadrlarni tayyorlash sifatini oshirishga yo'naltirilgan takliflar ham ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Pedagogik ta'lim klasteri, innovatsion ta'lim, raqobatbardosh kadrlar, ta'lim tizimi, amaliy ta'lim, nazariy bilim, xalqaro tajriba, ta'lim innovatsiyalari, raqamli texnologiyalar, ta'lim hamkorligi.

Bugungi kunda ta'lim tizimining rivojlanishi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Globallashuv va innovatsion texnologiyalarning jadal rivojlanishi natijasida zamonaviy ta'lim tizimi oldida yangi vazifalar paydo bo'lmoqda. Xususan, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash zarurati zamonaviy ta'lim modellari, jumladan, pedagogik ta'lim klasterlarini shakllantirish va rivojlantirishni talab etmoqda.

Pedagogik ta'lim klasteri – bu ta'lim muassasalari, ishlab chiqarish korxonalari, ilmiy-tadqiqot institutlari hamda boshqa tashkilotlarning o'zaro hamkorligi asosida shakllangan kompleks tizimdir. Ushbu tizimning asosiy maqsadi – ta'limning nazariy va amaliy jihatlarini uyg'unlashtirish, mehnat bozorining ehtiyojlariga javob bera oladigan yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashdan iborat.

Bugungi kunda ko'plab rivojlangan mamlakatlarda pedagogik ta'lim klasterlari ta'lim samaradorligini oshirish vositasi sifatida keng qo'llanilmoqda. Xususan, AQSh, Germaniya, Yaponiya kabi davlatlarda ushbu tizim innovatsion ta'lim modellari bilan uyg'unlashtirilib, ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham pedagogik ta'lim klasterlari joriy etish bo'yicha bir qator islohotlar olib borilmoqda. Jumladan, Prezident qarorlari va ta'limni rivojlantirish strategiyalarida ushbu tizimni joriy qilishning dolzarbligi ta'kidlanmoqda. Shu munosabat bilan pedagogik ta'lim klasterlarining afzalliklarini tahlil qilish va ularning raqobatbardosh kadrlar tayyorlashdagi o'rnini o'rganish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Pedagogik ta'lim klasteri: asosiy tushunchalar va tamoyillar: Pedagogik ta'lim klasteri – bu ta'lim muassasalari, ilmiy-tadqiqot institutlari, ishlab chiqarish korxonalari va boshqa tashkilotlarning o'zaro hamkorlik asosida tashkil etilgan tizimdir. Ushbu tizim pedagogik kadrlar tayyorlash jarayonini mehnat bozorining ehtiyojlariga mos ravishda takomillashtirishga qaratilgan.

Pedagogik ta'lim klasterlari zamonaviy ta'lim tizimining innovatsion modeli bo'lib, o'qituvchilarning nazariy bilimlarini mustahkamlash, ularning kasbiy malakasini oshirish va amaliyot bilan bog'liqligini ta'minlashga xizmat qiladi. Ta'lim klasterlari tizimi, odatda, quyidagi asosiy tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

Oliy ta'lim muassasalari – pedagogik mutaxassislarni tayyorlash markazi sifatida faoliyat yuritadi.

Kasb-hunar ta'limi markazlari – kasbiy ta'limga yo'naltirilgan maxsus dasturlarni ishlab chiqadi va amalga oshiradi.

Ilmiy-tadqiqot institutlari – pedagogik innovatsiyalarni ishlab chiqish va tajribalar o'tkazish bilan shug'ullanadi.

Ish beruvchilar va maktablar – bitiruvchilarning mehnat bozoriga integratsiyasini ta'minlaydi.

Pedagogik ta'lim klasterining asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. Integratsiyalashgan yondashuv – ta'lim jarayonida nazariya va amaliyotning uyg'unligi ta'minlanadi.

2. Uzluksiz ta'lim – pedagogik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish jarayonlari uzluksiz olib boriladi.

3. Innovatsion metodikalar – ilg'or pedagogik texnologiyalar va o'qitish usullari qo'llaniladi.

4. Hamkorlik va ko'p tomonlama aloqalar – ta'lim muassasalari va mehnat bozori ishtirokchilari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashga qaratiladi.

5. Modullashtirilgan o'qitish tizimi – talabalarga kasbiy ehtiyojlarga mos ravishda ta'lim olish imkoniyatini yaratadi.

Pedagogik ta'lim klasterlarining samaradorligi yuqori darajada bo'lishi uchun zamonaviy ta'lim infratuzilmasini rivojlantirish, o'qitish jarayonida raqamli texnologiyalarni joriy etish va pedagoglarning malakasini muntazam oshirib borish muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, pedagogik ta'lim klasterlari xalqaro tajribalarga asoslangan holda takomillashtirilishi lozim.

Pedagogik ta'lim klasterlarini rivojlantirish istiqbollari va takliflar : O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik ta'lim klasterlarini rivojlantirish istiqbollari mamlakatning strategik ta'lim islohotlari doirasida ko'rib chiqilmoqda. Ushbu tizimni rivojlantirish orqali ta'lim sifatini oshirish, pedagogik kadrlarni zamonaviy mehnat bozoriga tayyorlash va innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish rejalashtirilgan.

1. Pedagogik ta'lim klasterlarining rivojlanish yo'nalishlari

Pedagogik ta'lim klasterlarini takomillashtirishda quyidagi asosiy yo'nalishlar ustuvor sanaladi:

Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish – onlayn ta'lim platformalari va sun'iy intellekt asosidagi o'qitish tizimlaridan foydalanish .

Ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasida hamkorlikni mustahkamlash – o'qituvchilarning real ish sharoitlariga mos tayyorgarlik ko'rishini ta'minlash .

Xalqaro tajriba almashinuvi dasturlarini kengaytirish – xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish.

4. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish

– STEAM-ta'limni pedagogik dasturlarga integratsiya qilish.

– Talabalarni interaktiv, loyiha asosida ta'lim olish tizimiga yo'naltirish.

Pedagogik ta'lim klasterlarini rivojlantirish orqali O'zbekiston ta'lim tizimi xalqaro talab va standartlarga javob beruvchi raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish, o'qituvchilarning kasbiy mahoratini rivojlantirish va jamiyatning innovatsion salohiyatini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Xulosa: Zamonaviy ta'lim jarayonida pedagogik ta'lim klasterlari innovatsion mexanizm sifatida raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning muhim omiliga aylanmoqda. Ushbu tizimning joriy etilishi pedagogik kadrlarning sifatli tayyorgarligini ta'minlash, ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash hamda ilg'or texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etishga xizmat qiladi.

Shunday qilib, pedagogik ta'lim klasterlarini yanada takomillashtirish nafaqat ta'lim sifatini oshirishga, balki zamonaviy mehnat bozorining talablariga javob bera oladigan raqobatbardosh o'qituvchilarni tayyorlashga ham xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, mamlakatning ta'lim tizimini xalqaro maydonda yuqori pog'onalariga olib chiqish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. "Ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasi to'g'risida". 2019-yil 29-aprel, PQ-4312-son.

2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori. "Ta'lim klasterlarini rivojlantirish konsepsiyasi". 2021-yil 14-fevral, VMQ-103-son.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. "Pedagogik ta'lim klasterlarini rivojlantirish to'g'risida". 2023-yil 18-mart, PQ-5120-son.

5. Saito Y. Lesson Study in Japan: Enhancing Teaching Skills. – Tokyo: University of Tokyo Press, 2020. – 230 p.

6. OECD. Education at a Glance 2022. – Paris: OECD Publishing, 2022.

7. Johnson K. Innovations in Teacher Education. – Cambridge: Cambridge University Press, 2021. – 275 p.